

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2008 m. gruodžio 16 d.¹

1. Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad palikusi galioti:

— teisės aktus, suteikiančius teisę valdyti privačią mažmeninę prekybą užsiimančią vaistinę tik farmacijos diplomą turintiems fiziniais asmenims ir bendrovėms, kurių nariai yra tik farmacininkai, ir

— teisės aktų nuostatas, dėl kurių farmacinius produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius.

2. Visų pirma reikia pažymėti, kad pirmasis Komisijos nurodytas kaltinimas yra labai susijęs su pirmuoju prejudiciniu klausimu, kurį pateikė *Verwaltungsgericht des Saarlandes* (Vokietija) šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamos sujungtos bylose *Apothekerkammer des Saarlandes ir kiti* (C-171/07) bei *Neumann-Seiwert* (C-172/07), kuriose taip pat pateikiau savo išvadą. Šis pirmasis kaltinimas yra iš esmės susijęs su klausimu, ar EB 43 straipsniui ir (arba) EB 56 straipsniui prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, numatanti, kad tik farmacininkai gali turėti ir valdyti vaistinę.

3. Dėl tų pačių argumentų, kurie nurodyti mano išvadoje, pateiktoje minėtose bylose *Apothekerkammer des Saarlandes ir kiti* bei *Neumann-Seiwert*, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad pirmasis Komisijos nurodytas kaltinimas nėra pagrįstas. Iš tiesų manau, kad EB 43 ir EB 48 straipsniams neprieštarauja nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tik farmacininkai gali turėti ir valdyti vaistinę, nes tokie teisės aktai yra pateisinami tikslu užtikrinti tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

4. Siūlau Teisingumo Teismui ir antrąjį kaltinimą pripažinti nepagrįstu.

I — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisė

5. EB 43 straipsnio pirmoji pastraipa draudžia vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo kitos valstybės narės teritorijoje laisvės apribojimus. Pagal EB 43 straipsnio antrąją pastraipą įsisteigimo laisvė apima savarankiškai dirbančių asmenų teisę imtis veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones.

6. Remiantis EB 48 straipsnio pirmąja pastraipa, EB 43 straipsnyje įtvirtintomis teisėmis naudojasi ir bendrovės arba firmos, įkurtos pagal valstybės narės teisę ir Bendrijoje turinčios savo registruotas buveines, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą.

7. Pagal EB 46 straipsnio 1 dalį EB 43 straipsnis nėra apribojimų, pateisinamų visuomenės sveikatos pagrindais kliūtis.

8. Pagal EB 47 straipsnio 3 dalį laipsniškas apribojimų medikams, giminiškoms profesijoms ir farmacininkams panaikinimas priklauso nuo to, kaip įvairiose valstybėse narėse bus koordinuojamos jų profesinės veiklos sąlygos. Tačiau Europos Sąjungos Taryba ir Komisija pripažino, kad EB 43 ir EB 49 straipsnių tiesioginis veikimas, atitinkamai pripažintas sprendimuose *Reyners*² ir *Van Binsbergen*³, nuo 1970 m. sausio 1 d., kai baigėsi pereinamasis laikotarpis, galioja ir sveikatos priežiūros profesijoms⁴.

9. Be to, medikų, giminiškų profesijų ir farmacininkų veiklai taikomos direktyvos dėl koordinavimo. Farmacijos srityje tai – pirma, 1985 m. rugsėjo 16 d. Tarybos direktyva 85/432/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tam tikrą veiklą farmacijos srityje, nuostatų derinimo⁵ ir, antra, 1985 m. rugsėjo 16 d. Tarybos direktyva 85/433/EEB dėl farmacijos diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis su tam tikra farmacine veikla susijusia įsisteigimo teise⁶.

2 — 1974 m. birželio 21 d. Sprendimas (2/74, Rink. p. 631).

3 — 1974 m. gruodžio 3 d. Sprendimas (33/74, Rink. p. 1299).

4 — 1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyvos 75/362/EEB dėl medicinos diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis įsisteigimo teise ir laisve teikti paslaugas (OL L 167, p. 1), pirmoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad pagal EEB Sutartį pasibaigus pereinamajam paslaugų tarnybų steigimo ir paslaugų teikimo laikotarpiui yra draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

5 — OL L 253, p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., 129 p.

6 — OL L 253, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., 132 p.

10. Šios dvi direktyvos buvo panaikintos ir pakeistos 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo⁷. Pagal Direktyvos 2005/36 dvidešimt šes tą konstatuojamąją dalį:

12. Galiausiai reikia paminėti EB 152 straipsnio 5 dalį, pagal kurią:

„Bendrija savo veikloje visuomenės sveikatos srityje visiškai pripažįsta valstybių narių atsakomybę už sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros organizavimą bei teikimą. <...>“

„Ši direktyva nederina visų reikalavimų, susijusių su galimybe užsiimti farmacijos veikla ir jos vykdymu. Visų pirma vaistinių geografinis pasiskirstymas ir ruošiamų vaistų monopolis turėtų išlikti valstybių narių reguliuojamas dalykas. Ši direktyva nekeičia valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, draudžiančių įmonėms užsiimti tam tikra farmacine veikla arba nustatančių tam tikras užsiėmimo ta veikla sąlygas.“

B — Nacionalinė teisė

13. Italijoje 1978 m. gruodžio 23 d. Įstatymu Nr. 833 buvo įsteigta *Servizio Sanitario Nazionale* (Nacionalinė sveikatos tarnyba). Šio įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad priežiūros paslaugas sudaro bendrosios praktikos gydytojų, gydytojų specialistų, slaugytojų, ligoninių ir vaistinių teikiama pagalba.

11. Be to, EB 56 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad pagal EB Sutarties 4 skyriuje, reglamentuojančiame kapitalą ir mokėjimus, išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.

14. Italijoje yra dvi vaistinių rūšys, tai yra, pirma, privačios vaistinės ir, antra, komunų vaistinės⁸.

7 — OL L 255, p. 22.

8 — Italijos vyriausybės teigimu, yra apie 1 600 komunų vaistinių ir 16 000 privačių vaistinių.

1. Privačių vaistinių reglamentavimo tvarka
3. Bendrovės valdomos vaistinės administravimas patikimas vienam iš už tai atsakingų narių.

15. 1991 m. lapkričio 8 d. Įstatymo dėl farmacijos sektoriaus reorganizavimo (toliau – Įstatymas Nr. 362/1991) 4 straipsnyje dėl vaistinės turėjimo numatyta regionų ir provincijų organizuojama konkurso procedūra, kurioje gali dalyvauti valstybių narių piliečiai, turintys pilietines teises ir priklausantys profesinei farmacininkų asociacijai.

<...>

16. Pagal Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnį:

5. Kiekviena iš 1 dalyje nurodytų bendrovių gali valdyti vieną vaistinę ir gauti atitinkamą leidimą, jei vaistinė yra provincijoje, kurioje bendrovė turi savo buveinę.

„1. Privačią vaistinę gali valdyti fiziniai asmenys pagal galiojančias teisės nuostatas, taip pat ūkinės bendrijos ir ribotos atsakomybės kooperatinės bendrovės.

6. Kiekvienas farmacininkas gali turėti kapitalo dalių tik vienoje 1 dalyje numatytoje bendrovėje.

2. 1 dalyje numatytų bendrovių vienintelis tikslas – valdyti vaistinę. Jų nariai yra farmacininkai, priklausantys (profesinei) farmacininkų asociacijai ir turintys vėliau pakeisto 1968 m. balandžio 2 d. Įstatymo Nr. 475 12 straipsnyje numatytą kvalifikaciją.

7. Privačias vaistines valdo farmacininkai, priklausantys provincijos, kurioje yra vaistinės buveinė, (profesinei) farmacininkų asociacijai.“

17. Pagal Įstatymo Nr. 362/1991 8 straipsnį: didžioji dalis kapitalo yra privati ir kurios akcininkai nėra tik farmacininkai.

„1. Dalyvavimas 7 straipsnyje numatytų bendrovių kapitale yra nesuderinamas:

- a) su bet kokia kita veikla, vykdoma vaistų gamybos ir platinimo sektoriuje bei mokslinės informacijos apie vaistus skleidimo sektoriuje.
19. 2003 m. liepos 24 d. Sprendimu *Corte costituzionale* (Italija) komunų vaistines valdančioms bendrovėms išplėtė Įstatymo Nr. 362/1991 8 straipsnio 1 dalies a punkte numatytą draudimą kartu užsiimti platinimo veikla, kuris iki tol buvo taikomas tik privačias vaistines valdančioms bendrovėms.

<...>“

20. 2006 m. balandžio 24 d. Dekreto Nr. 219100 straipsnio 2 dalimi taip pat buvo uždrausta kartu vykdyti farmacinių vaistų platinimą didmena ir jų pardavimą visuomenei.

2. Komunų vaistinių reglamentavimo tvarka

18. 1992 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 498 12 straipsnyje, pakeistame 2000 m. rugpjūčio 18 d. Įstatyminio dekreto Nr. 267116 straipsniu, numatyta galimybė komunoms komunų vaistinėms administruoti įsteigti akcines bendroves, kurių akcininkai nebūtinai turi būti farmacininkai. Todėl komunų vaistinėms yra leidžiama atskirti vaistinių turėjimą, kai vaistinę turi vietos valdžios institucija, ir jos administravimą, kuris yra pavedamas bendrovei, kurios
21. Be to, Italijos teisėje reikalaujama, kad tiek privačiose, tiek viešosiose vaistinėse vaistus parduotų tik farmacininkai. Sveikatos priežiūros įstatymams būdingo 122 straipsnio tekstas suformuluotas taip:
- „Vaistines medžiagas dozėmis ar vaistų forma visuomenei gali parduoti tik farmacininkai ir parduodama turi būti vaistinėje, o atsakomybė tenka jos valdytojui.“

3. 2006 m. liepos 4 d. Įstatyminis dekretas Nr. 223

dekreto tekstą, pažymėdamos, kad tam tikromis šio įstatyminio dekreto nuostatomis, ypač 5 straipsniu, siekiama užbaigti ikiteisminę procedūrą.

22. Italijos teisės aktai buvo pakeisti 2006 m. liepos 4 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 223, įtvirtinančiu neatidėliotinas nuostatas dėl ekonominio ir socialinio pakilimo, viešųjų išlaidų ribojimo ir racionalizavimo bei priemonių, susijusių su pajamomis ir kova su mokesčių slėpimu (toliau – Bersani dekretas).

25. Komisija, atsižvelgdama į tai, kad Bersani dekretu įtvirtinti ginčijamų teisės aktų pakeitimai nepakeitė jos nuomonės dėl Italijos teisės neatitikties Bendrijos teisei, nusprendė Teisingumo Teisme pareikšti šį ieškinį remdamasi EB 226 straipsnio pagrindu.

23. Visų pirma Bersani dekreto 5 straipsniu buvo panaikintos daugelis minėtų nuostatų, būtent Įstatymo Nr. 362/1991 7 straipsnio 5–7 dalys ir 2006 m. balandžio 24 d. Dekreto Nr. 219100 straipsnio 2 dalis. Jis taip pat pakeitė Įstatymo Nr. 362/1991 8 straipsnio 1 dalį, panaikindamas šioje nuostatoje sąvoką „platinimas“.

III — Ieškinys

26. Savo ieškiniu Komisija Teisingumo Teismo prašo:

II — Ikiteisminė procedūra

24. Nusprendusi, kad minėti teisės aktai prieštarauja EB 43 ir EB 56 straipsniams, 2005 m. kovo 21 d. Komisija Italijos Respublikai išsiuntė oficialų pranešimą. Kadangi šios valstybės narės pateikti paaiškinimai Komisijos neįtikino, 2005 m. gruodžio 19 d. Komisija jai pateikė pagrįstą nuomonę, į kurią Italijos valdžios institucijos atsakė 2006 m. vasario 17 dieną. 2006 m. liepos 6 d. šios valdžios institucijos Komisijai pateikė Bersani

— pripažinti, kad palikusi galioti:

— teisės aktus, suteikiančius teisę valdyti privačią mažmeninę prekybą užsimančią vaistinę tik farmacijos diplomą turintiems fiziniams asmenims ir bendrovėms, kurių akcininkai yra tik farmacininkai, ir

- teisės aktų nuostatas, dėl kurių farmacinius produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių,

28. Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika ir Austrijos Respublika įstojo į bylą Italijos Respublikos pusėje.

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius,

IV — Šalių argumentai

A — *Dėl ieškinio priimtimumo*

- priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

27. Italijos Respublika Teisingumo Teismo prašo:

29. Visų pirma Italijos Respublika tvirtina, kad ieškinys yra nepriimtinas. Jos teigimu, žinant, jog daugelyje valstybių narių yra įtvirtinta, kad vaistinių savininkai gali būti tik farmacininkai ar farmacininkų valdomos bendrovės, pripažintina, kad Komisijos pozicija turėtų būti apibrėžta vienodai šių teisės aktų atžvilgiu, siekiant išvengti skirtumų tarp šalių ir teisės aktų.

- pripažinti ieškinį nepriimtiniu,

30. Be to, Italijos vyriausybė pažymi, kad Komisija pirmiausia remiasi EB 43 ir EB 56 straipsnių pažeidimu, tačiau neatsižvelgia į direktyvas, kuriomis įgyvendinta įsisteigimo laisvė. Jose numatytos aiškios nuostatos, kurios patvirtina, kad patekimo į sektorių sąlygos dar nėra suderintos, ir nurodo, kad ši sritis priklauso valstybių narių kompetencijai. Šiomis aplinkybėmis Komisija

- papildomai pripažinti jį nepagrįstu, kartu su tuo susijusiomis pasekmėmis.

privalo tiksliau ir konkrečiau apibrėžti nurodytą pažeidimą, nes Italijos Respublika, reglamentuodama farmacininkų padėtį, teisingai taikė šias direktyvas ir naudojosi jose nustatyta nacionaline kompetencija.

31. Galiausiai Italijos vyriausybė nurodo, kad, nepaisant Bersani dekretu padaryto pakeitimo, kuriuo panaikintas draudimas platinančioms bendrovėms dalyvauti vaistines valdančių bendrovių kapitale, Komisija tvirtina, kad tokį draudimą toliau gali taikyti Italijos teismai. Taigi nurodomas įsipareigojimų neįvykdymas nėra konkretus ir aktualus, bet kyla iš būsimų ir tariamų šių teismų sprendimų.

B — *Dėl pirmojo kaltinimo*

32. Komisija tvirtina, kad uždraudusi farmacijos diplomo neturintiems fiziniams asmenims ir bendrovėms, kurių nariai nėra tik farmacininkai, valdyti vaistinę, Italijos Respublika pažeidė EB 43 ir EB 56 straipsnius. Iš tiesų toks draudimas ne tik apriboja, bet visiškai uždraudžia šiems asmenims įgyvendinti dvi Sutarties garantuojamas pagrindines laisves, tai yra, įsisteigimo laisvę ir laisvą kapitalo judėjimą.

33. Žinoma, visuomenės sveikatos apsaugos tikslas yra privalomas bendrojo intereso pagrindas, galintis pateisinti įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimus. Tačiau šiame procese nagrinėjamos Italijos teisės aktų nuostatos nėra nei tinkamos užtikrinti tokio tikslo įgyvendinimą, nei būtinos jį pasiekti.

34. Pirma, draudimas farmacijos diplomo neturintiems asmenims ir bendrovėms, kurių nariai nėra tik farmacininkai, valdyti vaistinę nėra tinkamas užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugos tikslą. Šiuo atžvilgiu reikia atskirti aspektus, susijusius su vaistinių valdymu, administravimu ar tvarkymu, ir susijusiuosius su santykiais su trečiaisiais asmenimis. Reikalavimas turėti profesinę farmacininko kvalifikaciją pateisinamas antruoju, bet ne pirmuoju atveju, nes visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimas yra susijęs tik su farmacinės veiklos aspektais, susijusiais su santykiais su trečiaisiais asmenimis, tiksliau – su tiekėjais ir pacientais. Be to, Komisija mano, kad visiškai komercinio vaistinės savininko vaidmens ir vaistinės profesinės funkcijos atskyrimas ne tik nekenkia visuomenės sveikatos apsaugos tikslui, bet ir gali jam padaryti teigiamą įtaką, leisdamas farmacininkui koncentruotis į funkcijas ir veiklą, kurios yra labiau tiesiogiai susijusios su tiesiogiai pacientams teikiama farmacinėmis paslaugomis.

35. Be to, Italijos teisės aktuose numatytas draudimas grindžiamas neįrodyta prielaida, kad vaistinę valdantis farmacininkas savo darbą atlieka kompetentingiau nei pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas ir kad jis yra mažiau linkęs tenkinti savo asmeninį interesą bendrojo intereso sąskaita. Šiuo klausimu Komisija pažymi, jog atsižvelgiant į tai, kad pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas nesiekia tenkinti ekonominio pobūdžio asmeninių interesų, tačiau prisiima konkrečią profesinę atsakomybę, jis labiau nei vaistinės savininkas (nesvarbu, ar turi farmacininko kvalifikaciją) yra linkęs vykdyti savo funkcijas, nepažeisdamas įstatymo ir profesinės etikos taisyklių. Komisija taip pat nurodo, kad veikimo laisvė, kuria naudojasi farmacininkas teikdamas pacientui vaistus, yra labai ribota. Tai yra, jis turi pareigą teikti paskirtus vaistus, neturėdamas galimybės jų pakeisti, išskyrus aiškiai įstatyme numatytus atvejus.

36. Antra, nagrinėjamos Italijos teisės nuostatos viršija tai, kas būtina sveikatos apsaugos tikslui pasiekti, nes jį galima užtikrinti kitomis mažiau įsisteigimo laisvę ir laisvą kapitalo judėjimą ribojančiomis priemonėmis. Pavyzdžiui, pareiga, kad vaistinėje būtų farmacininkas, yra pakankama užtikrinti, jog klientui būtų teikiamos kokybiškos paslaugos. Be to, vaistines valdantiems farmacininkams galėtų būti taikoma tinkama kontrolės ir veiksmingų sankcijų sistema. Tokia sistema leistų patikrinti ir užtikrinti tinkamą šių vaistinių veiklą siekiant apsaugoti pacientų sveikatą. Taip pat į darbo sutartį būtų galima įtraukti bendros vaistinės savininko ir už jo

valdymą atsakingo farmacininko atsakomybės sąlygą. Tokia solidarioji atsakomybė užtikrintų, kad jie abu yra skatinami įgyvendinti su vaistinės valdymu susijusių viešųjų paslaugų tikslus ir pareigas.

37. Komisija taip pat nurodo, kad Italijos teisėje įtvirtinta galimybė akcinei bendrovei, kurios didžioji kapitalo dalis yra vieša, valdyti komunų vaistines parodo, kad Italijos įstatymų leidėjas manė, jog farmacinių paslaugų kokybei ir tinkamai visuomenės sveikatos apsaugai užtikrinti nėra būtina, jog vaistines valdytų farmacininkai, su sąlyga, kad vaistinėje yra farmacininkas ir kad jis atsakingas už veiklą, susijusią su vaistais. Tokie patys argumentai gali būti taikomi nuostatoms, pagal kurias privačios vaistinės paveldėtojai, nors ir neturėdami reikalaujamos kvalifikacijos, turi teisę ją valdyti tam tikrą laikotarpį.

38. Be to, Komisija pažymi, kad farmacininkas privalo laikytis panašių profesinės etikos reikalavimų, nesvarbu, ar jis yra vaistinės savininkas, ar dirba pagal darbo sutartį.

39. Galiausiai ji mano, kad Teisingumo Teismo argumentai dėl optikos parduotuvių, pateikti 2005 m. balandžio 21 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją*⁹, gali būti taikomi komercinei mažmeninės prekybos vaistais veiklai.

40. Atsižvelgdama į šiuos argumentus, Italijos Respublika, kurią palaiko Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika ir Austrijos Respublika, pažymi, kad atitinkamais teisės aktais, kuriais numatyta, jog tik farmacijos diplomą turintys fiziniai asmenys ir bendrovės, kurių nariai yra tik farmacininkai, gali turėti ir valdyti privačią vaistinę, nepažeidžiami EB 43 ir EB 56 straipsniai. Iš tiesų šie teisės aktai taikomi nediskriminuojant dėl pilietybės ir juose nustatyti apribojimai gali būti pateisinami visuomenės sveikatos apsaugos tikslu, nes jie yra tinkami ir proporcingi tokiam tikslui pasiekti.

41. Italijos Respublika pažymi, kad tiek pirminėje, tiek antrinėje Bendrijos teisėje numatyta, jog valstybės narės išlaiko kompetenciją nustatyti šiame procese nagrinėjama vaistinių nuosavybės sistemą. Nesant suderinimo Bendrijos lygiu jos, be kita ko, privalo nuspręsti dėl visuomenės sveikatos apsaugos

lygio, kuris turi būti užtikrintas vaistinėms platinant vaistus.

42. Italijos vyriausybė nurodo, kad privačių vaistinių turėjimo/valdymo ir priklausymo profesinei farmacininkų asociacijai susiejimas yra svarbus veiksnys farmacinių paslaugų kokybei Italijoje užtikrinti.

43. Galimas kenksmingas vaistų pobūdis reikalauja, kad jų vartojimas būtų kontroliuojamas ir normuojamas. Farmacijoje egzistuoja objektyvus konfliktas tarp privataus intereso – tai yra, užtikrinti pelningumą – ir bendrojo intereso tikslų. Siekiant užtikrinti, kad nuolatinis ir tinkamas gyventojų aprūpinimas vaistais viršytų ekonominius motyvus, reikia, kad vaistinės iš tikrųjų priklausytų asmenims, kurie turi profesinius įgūdžius ir reikalaujamą specializaciją. Tik tuomet, kai vaistinių savininkai, kurie daro įtaką jų administravimui, išmano ir turi visapusišką specifinę darbo patirtį, jas valdant sveikatos apsauga nuolat viršija ekonominius tikslus. Jei vaistines valdytų ne farmacininkai, būtų rizikuojama, kad jie vadovausis farmaciniu požiūriu nereikšmingais kriterijais.

9 — C-140/03, Rink. p. I-3177.

44. Be to, teisę valdyti vaistines suteikus tik farmacininkams galima uždrausti farmacinių produktų gamintojams ar didmenininkams turėti vaistinių. Šios įmonės galėtų būti skatinamos pasirinktinai reklamuoti savo gaminamus ar platinamus vaistus, pažeidžiant tikruosius gydomuosius poreikius ir laisvą pacientų pasirinkimą. Be to, komercinė logika didelėje įmonėje yra nukreipta į platinimo ir saugojimo išlaidų sumažinimą ir, atsižvelgiant į tai, pardavimo vietų koncentraciją labiausiai apgyvendintose vietovėse. Be to, nesureguliuotas naujų vaistinių steigimas galėtų padidinti farmacines išlaidas.

45. Tokia rizika matyti iš daugelio studijų, susijusių su tokiais valstybėmis ir regionais, kuriuose buvo visiškai liberalizuotas pateikimas į farmacijos sektorių, pavyzdžiui, Estijos Respublikoje, Norvegijos Karalystėje ar Navaroje; tos studijos parodė didelį farmacinių paslaugų kokybės pablogėjimą.

46. Vaistinių visuotinės svarbos užduoties efektyvumas negali būti užtikrinamas mažiau ribojančiomis priemonėmis. Tiesa, valstybės narės turi teisę numatyti, kad pagal darbo sutartį dirbantys farmacininkai užtikrintų vaistų paruošimą ir pardavimą. Tačiau toks pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas negalėtų visiškai nepriklausomai dirbti pagal savo profesiją, nes jo darbdavys ne farmacininkas jam teiktų nurodymus.

47. Be to, pirminis sveikatos pobūdis reišia, kad lygiavertė kompensacija negali visiškai atlyginti nuostolių. Dėl to profesinės atsakomybės draudimas ar iš netiesioginės atsakomybės kylančių nuostolių kompensavimo formos neleisti tokiu pat veiksmingu būdu užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugos tikslo. Be to, sprendimas vaistinės nuosavybę ir atsakomybę už jos valdymą sutelkti vienoje farmacininko kvalifikaciją turinčio verslininko rankose leidžia prie atsakomybės, kylančios iš civilinių ir baudžiamųjų įstatymų, taip pat pridėti atsakomybę, tenkančią pagal profesinės etikos kodeksą ir farmacininkų profesinės asociacijos kontrolę.

48. Galiausiai, kalbėdama apie privačių vaistinių ir komunų vaistinių reglamentavimo tvarkų skirtumus, Italijos vyriausybė paaiškina, kad privačių vaistinių atžvilgiu buvo būtina nustatyti papildomą sveikatos užtikrinimo elementą, kuris atskiria jų valdymo modelį nuo komunų vaistinių valdymo modelio, nes dėl savo pobūdžio pastarąsias prižiūri ir kontroliuoja vietos valdžios institucijos. Šiuo klausimu Italijos vyriausybė nurodo, kad mišrioje bendrovėje, kurios tikslas – teikti vietines viešąsias paslaugas, vietinė valdžios institucija, kaip bendravaldytoja ir bendrovės narė, turi nurodymų, kontrolės ir priežiūros teises, net jei didžioji dalis šios bendrovės kapitalo yra privati. Taip pat, jei valdymas yra patikėtas tretiesiems asmenims, vaistinės priklausymas vietinei valdžios institucijai leidžia užtikrinti bendrojo intereso tikslą.

C — *Dėl antrojo kaltinimo*

atžvilgiu įgyvendinti tiesioginę ar netiesioginę kontrolę. Todėl nesuderinamumo tvarka yra labai lanksti privačias vaistines valdančių fizinių asmenų ir bendrovių atžvilgiu.

49. Antruoju kaltinimu Komisija nurodo, kad palikusi galioti teisės aktų nuostatas, dėl kurių farmacinius produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius.

50. Jos teigimu, toks laisvo kapitalo judėjimo ir įsisteigimo laisvės ribojimas nėra pateisinamas tikslu apsaugoti visuomenės sveikatą. Komisija šiuo klausimu pažymi, kad tvarka, pagal kurią platinimo ir vaistų mažmeninės prekybos veikla paprastai nesuderinamos, yra nenuosekli, nes joje leidžiamos plačiai taikomos išimtytys.

51. Konkrečiai kalbant, asmuo gali valdyti vaistinę ir kartu būti platinančios bendrovės akcininkas su sąlyga, kad šioje įmonėje jis neturi sprendimų priėmimo ir kontrolės teisės. Toks asmuo gali būti suinteresuotas teikti pirmenybę bendrovės, kurios akcininkas jis yra, platinamų produktų pardavimui rinkoje. Be to, egzistuoja kitos situacijos, kai farmacinininkas, kuris yra platinančios bendrovės akcininkas, turi galimybę šios bendrovės

52. Tačiau ši tvarka yra labai ribojanti tarp-tautinių bendrovių, kurios nori įsigyti komunų vaistinių kapitalo dalių, atžvilgiu. Komisija mano, kad šiuo atveju interesų konflikto rizika gali būti mažesnė ar bet kuriuo atveju mažiau reikšminga, nes komuna išlaiko komunos vaistinės kapitalo dalis ir paslaugų sutarties, sudarytos su privačia administravimo bendrove, pagrindu įgyvendina tiesioginę ir specifinę kontrolę šios vaistinės atžvilgiu.

53. Italijos Respublikos manymu, pirmojo kaltinimo atžvilgiu pateikti principai taip pat gali būti taikomi komunų vaistinėms. Be to, Bersani dekretas panaikino draudimą farmacinius produktus platinančioms įmonėms įsigyti komunų vaistinių kapitalo dalių.

V — Vertinimas

A — Dėl ieškinio priimtimumo

54. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad esant ieškiniui dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuriame nagrinėjama nacionalinės teisės aktų atitiktis Bendrijos teisei, sprendimui dėl ieškinio dalyko priimti nėra svarbūs galimi šių teisės aktų pakeitimai, jeigu jie nebuvo padaryti prieš pasibaigiant pagrįstoje nuomonėje nurodytam terminui¹⁰.

55. Todėl būtent atsižvelgiant į 2006 m. vasario 19 d., t. y. 2005 m. gruodžio 19 d. Italijos Respublikai pateiktoje pagrįstoje nuomonėje nurodyto dviejų mėnesių termino pabaigoje, galiojusius teisės aktus reikia nuspręsti, ar egzistavo nurodytas tariamas valstybės įsipareigojimų neįvykdymas. Reikia pažymėti, kad tą dieną Bersani dekretas dar nebuvo priimtas.

56. Todėl neturi būti atsižvelgiama į visus svarstymus, kur Komisija ir Italijos Respublika analizavo šio dekreto poveikį šiam procesui. Ypač nagrinėjant antrąjį kaltinimą nėra būtina patikrinti, ar, nepaisant Bersani dekreto

priėmimo, draudimas farmacinius produktus platinančioms įmonėms įsigyti komunų vaisingos valdančių bendrovių kapitalo dalių vis dar galioja Italijos teisės sistemoje dėl to, kad tam tikros teisės aktų nuostatos buvo paliktos galioti ar kad tokį draudimą palaiko teismų praktika.

57. Todėl Italijos Respublikos teiginys, kad įsipareigojimų neįvykdymas, kuriuo ji yra kaltinama, nėra konkretus ir aktualus, bet kyla iš būsimų ir tariamų nacionalinių teismų sprendimų, yra nepagrįstas.

58. Kiti šios valstybės narės pateikti argumentai dėl šio ieškinio nepriimtimumo taip pat turi būti atmesti. Iš tiesų ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo priimtimumui nėra svarbu, kad Komisija nusprendė imtis veiksmų prieš vieną valstybę narę, bet ne prieš tas, kuriose įtvirtinti panašūs teisės aktai. Be to, Komisija tiksliai nurodė Bendrijos teisės nuostatas, kurių pagrindu ji prašo Teisingumo Teismo pripažinti Italijos Respublikos įsipareigojimų neįvykdymą, tai yra EB 43 ir EB 56 straipsniai.

10 — Ypač žr. 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-392/96, Rink. p. I-5901, 86 punktas); 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/03, Rink. p. I-11671, 19 punktas) ir 2008 m. vasario 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-412/04, Rink. p. I-0000, 42 punktas).

B — *Dėl pirmojo kaltinimo*

vienos arba kitos judėjimo laisvės sritį, reikia atsižvelgti į nagrinėjamo teisės akto dalyką¹¹.

59. Pirmajame kaltinime Komisija EB 43 ir EB 56 straipsnių pagrindu ginčija vieną iš sąlygų, būtinų turėti ir valdyti privačią vaistinę Italijoje, tai yra, sąlygą turėti farmacijos diplomą. Iš tiesų ji mano, kad vertinant tik vaistinės nuosavybės tvarką negali būti nustatytas reikalavimas turėti farmacijos diplomą. Kita vertus, ji mano, kad ši sąlyga yra būtina ir turi būti įvykdyta siekiant eiti už vaistinę atsakingo direktoriaus pareigas ir apskritai siekiant atlikti visas užduotis, susijusias su santykiais su vaistinės klientais.

60. Kadangi Komisija kaltina Italijos Respubliką neįvykdžius išsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius, visų pirma reikia patikrinti, ar nagrinėjami nacionalinės teisės aktai turi būti suprantami atsižvelgiant į įsisteigimo laisvę ir laisvą kapitalo judėjimą, ar tik į vieną iš šių judėjimo laisvių.

61. Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad, Teisingumo Teismo nuomone, norint sužinoti, ar nacionalinės teisės aktas patenka į

62. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad pagrindinis pirmajame kaltinime nagrinėjamo Italijos teisės aktų nuostatų dalykas yra nustatyti sąlygas nepriklausomai profesinei veiklai vykdyti, šiuo atveju sąlygas vaistinės savininkui verstis farmacine veikla. Taigi šios nuostatos tik farmacijos diplomą turintiems fiziniams asmenims bei ūkinėms bendrijoms ir ribotos atsakomybės kooperatinėms bendrovėms, kurių nariai yra tik farmacininkai, suteikia teisę turėti ir valdyti privačią vaistinę. Man atrodo, kad taip reglamentuodami privačių vaistinių steigimą Italijoje ir todėl fizinių ir juridinių asmenų įsisteigimo sąlygas farmacijos sektoriuje Italijos teisės aktai pirmiausia veikia įsisteigimo laisvę. Todėl pirmiausia šie teisės aktai patenka į su šia laisve susijusių Sutarties nuostatų taikymo sritį.

63. Taigi darant prielaidą, kad ši nacionalinė priemonė turi laisvo kapitalo judėjimo ribojantį poveikį, reikia pažymėti, kad toks poveikis yra neišvengiama galimo įsisteigimo laisvės apribojimo pasekmė ir jis nepateisina minėtos priemonės nagrinėjimo EB 56 straipsnio atžvilgiu¹².

11 — 2008 m. liepos 17 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-207/07, 35 punktas).

12 — Ypač žr. 2007 m. spalio 25 d. Sprendimą *Geurts ir Vogten* (C-464/05, Rink. p. I-9325, 16 punktas ir nurodyta teismo praktika).

64. Dėl to pirmąjį kaltinimą nagrinėsiu tik atsižvelgdamas į įsisteigimo laisvę, o tiksliau – į EB 43 ir EB 48 straipsnius¹³.

65. Prieš nagrinėdamas, ar nuostata, pagal kurią tik asmenys, kurie turi teisę verstis farmacininko veikla, gali turėti ir valdyti vaistinę, neprieštarauja EB 43 ir EB 48 straipsniams, pateiksiu keletą preliminarių pastabų dėl valstybių narių ir Bendrijos atitinkamos kompetencijos visuomenės sveikatos srityje.

1. Preliminarios pastabos dėl valstybių narių ir Bendrijos atitinkamos kompetencijos visuomenės sveikatos srityje

66. Pagal EB 152 straipsnį Bendrijai nesuteikta visiška ir neribota kompetencija visuomenės sveikatos srityje, todėl ji padalyta tarp Bendrijos ir valstybių narių.

13 — Be to pažymiu, kad ieškinyje dėl įsipareigojimų neįvykdymo, dėl kurio buvo priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Graikiją*, Komisija nurodė tokias pačias problemas dėl optikos parduotuvių steigimo, tik vadovaudamasi įsisteigimo laisve. Manau, kad nėra būtina išplėsti šių problemų nagrinėjimo laisvo kapitalo judėjimo atžvilgiu.

67. Tokio kompetencijos padalijimo tvarka, kaip matyti iš EB 152 straipsnio teksto, rodo, kad egzistuoja bendra kompetencija, kurioje dominuoja nacionalinė kompetencija¹⁴.

68. Nacionalinės kompetencijos išsaugojimas visuomenės sveikatos srityje aiškiai įtvirtintas EB 152 straipsnio 5 dalyje, kurioje, primenu, numatyta, kad „Bendrija savo veikloje visuomenės sveikatos srityje visiškai pripažįsta valstybių narių atsakomybę už sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros organizavimą bei teikimą“.

69. Išvada, kad Bendrijai suteikta kompetencija sveikatos srityje nereiškia, jog valstybės narės jos netenka, kyla ir iš nacionalinės bei Bendrijos kompetencijos pobūdžio, kaip tai matyti iš EB 152 straipsnio. Iš tikrųjų kalbama apie papildomą kompetenciją, nes Bendrijos veikla papildo nacionalinę politiką visuomenės sveikatos srityje, ir kartu apie koordinavimo kompetenciją, nes Bendrijos veikla siekiama koordinuoti nacionalinius veiksmus šioje srityje.

14 — Pagal V. Michel „La compétence de la Communauté en matière de santé publique“, *Revue des affaires européennes*, 2003–2004/2, p. 157, vartojamą teiginį.

70. Iš esmės EB 152 straipsnio nuostatos yra silpnai integruotos visuomenės sveikatos politikos pagrindas ir kartu apibrėžia saugomą nacionalinės kompetencijos sritį.

71. Mano nuomone, Teisingumo Teismas turi tinkamai atsižvelgti į tokį Sutarties autorių pasirinkimą. Visų pirma, kadangi Teisingumo Teismas turi nagrinėti nacionalinę priemonę, susijusią su sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros paslaugų organizavimu bei teikimu, manau, kad vertindamas jis visada privalo atsižvelgti į nacionalinės kompetencijos konstitucinę apsaugą šioje srityje¹⁵.

72. Žinoma, tai nereiškia, kad savo kompetenciją įgyvendinančios valstybės narės laikytinos atleistomis nuo įsipareigojimų Bendrijai. Iš tikrųjų įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės, visų pirma Sutarties nuostatų dėl judėjimo laisvių. Šios nuostatos draudžia valstybėms narėms nustatyti arba išlaikyti nepagrįstus šių laisvių sveikatos priežiūros srityje apribojimus¹⁶.

73. Taip pat reikia patikslinti, kad vadovaujantis galiojančia Bendrijos teise tikrai ne visos vertimosi farmacine veikla sąlygos buvo koordinuojamos ar juo labiau derinamos Bendrijos lygmeniu, kaip tai patvirtina Direktyvos 2005/36 dvidešimt šešta konstatuojamoji dalis. Šiuo klausimu primintina, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas minėtoje direktyvoje kaip pavyzdį nurodė, kad vaistų geografinis pasiskirstymas ir ruošiamų vaistų monopolis turėtų išlikti valstybių narių reguliuojamu dalyku. Taip pat minėtoje direktyvoje Bendrijos teisės aktų leidėjas patikslino, jog ši direktyva nekeičia valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, draudžiančių įmonėms užsiimti tam tikra farmacine veikla arba nustatančių tam tikras užsiėmimo ta veikla sąlygas. Tokiose nesuderintose srityse nustatyti šios srities normas yra valstybių narių kompetencija, tačiau tai daryti reikia laikantis Sutarties nuostatų, ypač susijusių su įsisteigimo laisve¹⁷.

74. Taigi tam, kad būtų išlaikyta nacionalinė teisės nuostata, pagal kurią tik farmacininkai gali turėti ir valdyti vaistinę, minėta norma turi atitikti EB 43 straipsnį, nors ji ir įgyvendina valstybių narių turimą kompetenciją visuomenės sveikatos srityje, o konkrečiau kalbant – sveikatos paslaugų bei sveikatos priežiūros organizavimo ir teikimo srityje.

15 — Žr. V. Michel, *op. cit.*, p. 177.

16 — Ypač žr. 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-141/07, Rink. p. I-0000, 23 punktas ir nurodyta teismo praktika).

17 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (25 punktas ir nurodyta teismo praktika).

75. Vis dėlto aplinkybė, kad minėta nuostata patenka į nacionalinės kompetencijos sritį, kuri konkrečiai saugoma EB 152 straipsnio 5 dalies, nelieka be pasekmių. Iš tikrųjų būtent vertindamas minėtos nuostatos pateisinimą bendrojo intereso, t. y. visuomenės sveikatos apsaugos, atžvilgiu Teisingumo Teismas turės atsižvelgti į Sutartyje įtvirtintą minėtą nacionalinės kompetencijos apsaugą. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas galės taikyti savo praktiką, pagal kurią, vertinant proporcingumo principo laikymąsi visuomenės sveikatos srityje, reikia atsižvelgti į tai, kad valstybė narė gali nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą ji ketina suteikti ir kaip tai pasiekti¹⁸.

76. Po šių pastabų pirmiausia reikia patikrinti, ar Italijos teisės nuostata, draudžianti ne farmacininkams turėti ir valdyti vaistinę, yra įsisteigimo laisvės apribojimas.

2. Dėl įsisteigimo laisvės apribojimo buvimo

77. EB 43 ir EB 48 straipsniuose įtvirtinta įsisteigimo laisvė pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtoms bendrovėms suteikia teisę kitoje valstybėje narėje imtis savarankiškai

dirbančių asmenų veiklos ir joje nuolat verstis minėta veikla tomis pačiomis sąlygomis, kurios nustatytos šioje valstybėje buveines turinčioms bendrovėms. Ši pagrindinė laisvė apima teisę steigti bei valdyti įmones ir teisę steigti atstovybes, filialus bei dukterines bendroves. EB 43 straipsniu reikalaujama panaikinti diskriminacines priemones.

78. Taip pat iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad priemonės, kurios, nors ir vienodai taikomos, valstybių narių piliečiams draudžia, sudaro kliūčių pasinaudoti įsisteigimo laisve arba naudojimąsi ja padaro mažiau patrauklų, yra Sutarčiai prieštaraujantys apribojimai¹⁹.

79. Pagal Italijos teisės aktus teisė valdyti privačią vaistinę yra suteikta tik farmacijos diplomą turintiems fiziniams asmenims bei ūkinėms bendrijoms ir ribotos atsakomybės kooperatinėms bendrovėms, kurių pagrindinis tikslas – valdyti vaistinę ir kurių nariai yra farmacininkai, priklausantys profesinei farmacininkų asociacijai.

18 — Ypač žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* (51 punktą).

19 — Žr. 2004 m. spalio 5 d. Sprendimą *CaixaBank France* (C-442/02, Rink. p. I-8961, 11 punktas ir nurodyta teismo praktika); 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (C-299/02, Rink. p. I-9761, 15 punktas); minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 27 punktą ir 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Corporación Dermostética* (C-500/06, Rink. p. I-0000, 32 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

80. Šios sąlygos yra kliūtis valstybių narių piliečiams, kurie nėra farmacininkai, turėti ar valdyti privačią vaistinę Italijoje. Minėtos sąlygos gali būti laikomos įsisteigimo laisvės kliūtimi, nes daro poveikį fizinių ar juridinių asmenų, norinčių įsteigti privačią vaistinę Italijoje, patekimui į rinką. Iš tikrųjų kliudydamos naujiems ūkio subjektams patekti į nagrinėjamą rinką, minėtos sąlygos objektyviai yra judėjimo laisvių, kuriomis iš esmės turi galėti pasinaudoti ūkio subjektai, kliūtys.

81. Konstatavus įsisteigimo laisvės kliūtį, reikia patikrinti, ar ne farmacininkams nustatytas draudimas turėti ir valdyti vaistinę gali būti pateisinamas pagal Bendrijos teisę.

3. Dėl konstatuoto įsisteigimo laisvės apribojimo pateisinimo

82. Toks apribojimas, koks numatytas Italijos teisės akte, gali būti laikomas suderinamu su Bendrijos teise, jeigu jis atitinka tokias keturias sąlygas. Pirmiausia, jis turi būti taikomas nediskriminuojant. Antra, jis turi būti grindžiamas teisėta priežastimi ar privalomu bendrojo intereso pagrindu. Galiausiai jis

turi būti tinkamas numatytam tikslui pasiekti ir neviršyti to, kas būtina jo siekiant²⁰.

83. Visų pirma nagrinėjamame teisės akte neįžvelgiu jokio diskriminacinio elemento, nes jis taikomas visiems subjektams, pageidaujantiems įsteigti ir valdyti vaistinę Italijoje, nesvarbu, kokia yra jų kilmės valstybė narė.

84. Antra, visuomenės sveikatos apsauga yra viena iš privalomų bendrojo intereso pagrindų, kurie, remiantis EB 46 straipsnio 1 dalimi, gali pateisinti įsisteigimo laisvės apribojimus²¹. Todėl Italijos teisės aktas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šį tikslą ir ypač į jo paskirtį, siekiant užtikrinti tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais.

85. Trečia, kalbant apie tokio teisės akto tinkamumą visuomenės sveikatos apsaugos tikslui pasiekti, reikia patikrinti, ar ne farmacininkams nustatytas draudimas turėti ir valdyti vaistinę yra tinkamas veiksmingai pasiekti minėtą tikslą.

20 — Ypač žr. 2007 m. birželio 5 d. Sprendimą *Rosengren ir kt.* (C-170/04, Rink. p. I-4071, 43 punktas) bei minėtą sprendimą *Corporación Dermoeztética* (35 punktas ir nurodytą teismo praktiką).

21 — Minėto sprendimo *Corporación Dermoeztética* 37 punktą.

86. Manau, kad taip yra šiuo atveju. Tiksliau tariant, mano nuomone, ši nuostata yra tinkama užtikrinti pakankamos kokybės ir įvairovės gyventojų aprūpinimą vaistais.

sprendimų, priimamų siekiant išsaugoti socialinių pajamų ir išlaidų balansą. Šiomis sąlygomis pacientas gali pasitikėti tik tokio sveikatos priežiūros specialisto, koks yra farmacininkas, pateikta informacija.

87. Šiuo klausimu manęs neįtikina Komisijos argumentas, kad reikia atriboti farmacinės veiklos vidinius aspektus (vaistinė kaip nuosavybė, jos tvarkymas ir administravimas) ir išorinius aspektus (santykiai su trečiaisiais asmenimis). Manau, kad vaistinę turintis asmuo, kuris kartu yra ir savininkas, ir darbdavys, neišvengiamai daro įtaką vaistinės politikai vaistų pardavimo srityje. Todėl manau, kad Italijos įstatymų leidėjo pasirinkimas susieti profesinę kompetenciją ir ekonominę vaistinės nuosavybę, atrodo, yra pateisinamas visuomenės sveikatos apsaugos tikslo atžvilgiu.

89. Kadangi farmacinei veiklai, kaip ir daugumai sveikatos priežiūros profesijų, būdingas nesimetriškas informacijos pasiskirstymas, būtina, kad pacientas galėtų visiškai pasitikėti farmacininko duotu patarimu. Taigi svarbu užtikrinti farmacininko patarimo neutralumą, t. y. kompetentingą ir objektyvų patarimą.

88. Primintina, kad farmacininko užduoties neapsiriboja vien vaistų pardavimu. Parduo-dant vaistus taip pat būtinos kitos farmacininko paslaugos, pavyzdžiui, gydytojo receptų patikrinimas, vaistinių preparatų gamyba ar informacijos ir patarimų, užtikrinančių teisingą vaistų vartojimą, teikimas²². Taip pat manau, kad farmacininko pareiga patarti yra labai svarbi, kai kalbama apie vaistus, kuriems gydytojo receptas nereikalingas, t. y. vaistus, kurių skaičius nuolat auga dėl valstybių

90. Be to, dėl minėtų priežasčių farmacininkas yra susijęs su bendra visuomenės sveikatos politika, visai nesuderinama su kapitalo įmonėms būdinga tik komercine logika, kuri tiesiogiai nukreipta į rentabilumą ir pelną. Taigi ypatingas farmacininkui patikėtos užduoties pobūdis reikalauja, kad būtų pripažintas ir užtikrintas specialisto nepriklausomumas, kuris būtinas jo funkcijų pobūdžiui.

91. Todėl manau, kad vaistų pardavimo kokybė glaudžiai susijusi su farmacininko nepriklausomumu, būtinu vykdant savo užduotį.

22 — Įvairi farmacininko veikla nurodyta Direktyvos 2005/36 45 straipsnio 2 dalyje.

92. Nusprendęs, kad vaistinę gali turėti ir valdyti tik farmacininkas, Italijos teisės aktų leidėjas norėjo užtikrinti būtent farmacininkų nepriklausomumą, ekonominę vaistinių struktūrą apsaugodamas nuo išorinės įtakos, kurią gali daryti, pavyzdžiui, vaistų gamintojai ar didmenininkai. Visų pirma Italijos teisės aktų leidėjas stengėsi apsaugoti nuo interesų konflikto rizikos, kuri, remiantis jo analize, galėtų būti susijusi su farmacijos sektoriaus vertikaliu integravimu, siekdamas, be kita ko, kovoti su pertekliniu vaistų vartojimu ir užtikrinti pakankamą vaistų įvairovę vaistinėse. Be to, Italijos teisės aktų leidėjas nusprendė, kad būtinas specialisto, kuris veikia kaip tarpininkas tarp vaistų gamintojo ir visuomenės, įsikišimas tam, kad nepriklausomai būtų kontroliuojamas tinkamas vaistų administravimas.

93. Savo vaistinės savininku esantis farmacininkas yra finansiškai nepriklausomas ir tai užtikrina laisvą vertimąsi profesija. Todėl toks farmacininkas, kuris visiškai valdo savo darbo priemonę, gali verstis profesija nepriklausomai, o tai būdinga laisvosioms profesijoms. Jis yra įmonės vadovas, gerai žinantis su vaistinės valdymu susijusius aktualius ekonominius klausimus, ir kartu sveikatos priežiūros specialistas, kuris rūpinasi ekonominių reikalavimų ir visuomenės sveikatos poreikių derinimu, ir tuo jis skiriasi nuo paprasto investuotojo.

94. Todėl manau, kad Italijos teisės aktų leidėjo įtvirtinta prevencinė priemonė yra

tinkama visuomenės sveikatos apsaugai užtikrinti.

95. Galiausiai reikia patikrinti, ar nuostata, pagal kurią tik farmacininkas gali turėti ir valdyti vaistinę, yra būtina visuomenės sveikatos apsaugos tikslui pasiekti ir ar minėto tikslo negalima pasiekti nustatant mažesnius draudimus ar apribojimus arba tokius, kurie turi mažesnę poveikį įsisteigimo laisvei.

96. Iš tikrųjų šiuo klausimu svarbu priminti, kad, Teisingumo Teismo nuomone, vertinant proporcingumo principo laikymąsi visuomenės sveikatos srityje, reikia atsižvelgti į tai, kad valstybė narė gali nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą ji ketina suteikti ir kaip tai pasiekti. Kadangi šis apsaugos lygis įvairiose valstybėse narėse gali skirtis, valstybėms narėms suteikiama diskrecija, todėl aplinkybė, jog viena valstybė narė nustato mažiau griežtas taisykles nei kita, nereiškia, kad pastarosios taisyklės yra neproporcingos²³.

23 — Minėtas sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (51 punktas ir nurodyta teismo praktika).

97. Nustatydamas taisyklę, pagal kurią tik farmacininkas gali turėti ir valdyti vaistinę, Italijos teisės aktų leidėjas pasinaudojo šia diskrecija pasirinkdamas sistemą, kuri, jo nuomone, leidžia užtikrinti aukšto lygio visuomenės sveikatos apsaugą ir, be kita ko, tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais.

98. Kaip ir kitos valstybės narės, Italijos teisės aktų leidėjas galėjo pasirinkti kitą modelį bei nuspręsti visuomenės sveikatą saugoti kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, naujoms vaistinėms steigti nustatydamas reikalavimus, susijusius su jų geografiniu pasiskirstymu, tam tikru kiekvienos vaistinės aptarnaujamų gyventojų skaičiumi, arba taisykles, susijusias su minimaliu atstumu tarp dviejų vaistinių. Kaip priemonės, skirtas užtikrinti, kad visuomenės sveikatos apsaugos tikslo neužgožtų ekonominiai interesai, valstybė narė gali pasirinkti išlaikyti vaistų pardavimo per farmacininkus monopolį ir (arba) nuspręsti reglamentuoti vaistų kainas.

99. Iš esmės reikia atsižvelgti į tai, kad, remiantis EB 152 straipsnio 5 dalimi ir tuo, kad Bendrijoje suderintos ne visos vertimosi farmacinė veikla sąlygos, valstybės narės turi diskreciją apibrėžti modelį, kuris geriausiai atitinka jų visuomenės sveikatos apsaugos siekius.

100. Galiausiai tikrindamas, ar šiame ieškinyje nagrinėjama nacionalinė priemonė atitinka proporcingumo principą, Teisingumo Teismas turi įsitikinti, kad valstybės narės neviršijo savo diskrecijos ribų. Taip pat Teisingumo Teismas tikrina, ar galima kitomis priemonėmis taip pat veiksmingai užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.

101. Šiuo klausimu manau, kad numatydamas, jog tik farmacininkas gali turėti ir valdyti vaistinę, Italijos Respublika neviršijo savo diskrecijos ribų visuomenės sveikatos apsaugos srityje ir todėl ši taisyklė neviršija to, kas būtina aukštam visuomenės sveikatos apsaugos lygiui užtikrinti.

102. Todėl manęs neįtikino, kad Teisingumo Teisme minėtos priemonės, kurios, Komisijos nuomone, turi pakeisti Italijos taisyklę, gali užtikrinti tokį patį aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.

103. Pirmiausia bendrai pabrėžtina, kad taisyklė, kuria siekiama uždrausti ne farmacininkams turėti ir valdyti vaistinę, yra prie-

monė, skirta išvengti minėto piktnaudžiavimo, visų pirma, interesų konflikto, susijusio su vertikaliu farmacijos sektoriaus integravimu, kuris gali turėti neigiamą poveikį vaistų tiekimo kokybei, rizikos. Ši prevencinė funkcija ypač svarbi kalbant apie visuomenės sveikatos apsaugą. Taigi neatrodo, jog pakanka nustatyti tiek vaistinę valdančio ne farmacininko, tiek pagal darbo sutartį dirbančio farmacininko atsakomybę ir sankcijų jų atžvilgiu sistemą tam, kad būtų užtikrintas toks aukštas visuomenės sveikatos apsaugos lygis, nes iš esmės kalbama apie priemones, skirtas faktiškai jau įvykusiam piktnaudžiavimui ištaisyti *a posteriori*²⁴.

profesinių ir profesinės etikos taisyklių. Tačiau kadangi jis nevaldo vaistinės prekybos politikos ir faktiškai turi laikytis darbdavio nurodymų, neatmestina, jog ne farmacininko turimoje vaistinėje pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas gali būti priverstas teikti pirmenybę vaistinės ekonominiams interesui, o ne reikalavimams farmacininko veiklai. Todėl negaliu atmesti tikimybės, kad vaistinę valdantis ne farmacininkas, kuris neturi pakankamos profesinės kompetencijos vertinti, kas reikalinga vaistams platinti, mėgins teikti mažiau patarimų klientams ar atsisakyti ne tokios pelningos veiklos, pavyzdžiui, vaistinių preparatų gamybos. Dėl šios priežasties suprastės vaistų platinimo kokybė, dėl kurios darbdavio nurodymus privalantis vykdyti pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas vargu ar galės prieštarauti.

104. Be to, nemanau, jog vien įpareigojimas, kad užduotis, susijusias su trečiaisiais asmenimis, atliktų pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas, gali užtikrinti tokį pat kokybišką ir nešališką vaistų tiekimą, tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais.

105. Tiesa, kad pagal darbo sutartį dirbantis farmacininkas turi laikytis jam nustatytų

106. Priminsiu, kad iš esmės, mano nuomone, vidinių ir išorinių farmacinės veiklos aspektų atribojimas yra dirbtinis, ir man atrodo neišvengiama tai, kad kai valdytojas kontroliuoja vaistinę, jis nustato jos prekybos politiką. Todėl sunku būti tikram, kad vaistinės valdytojas, kuris nėra farmacininkas, nesikiš į farmacininko ir klientų santykius, kad ir netiesiogiai, valdydamas vaistinėje esančių vaistų atsargas. Todėl blogas minėtų atsargų valdymas neišvengiamai turėtų poveikį vaistų tiekimo kokybei.

24 — Šiuo klausimu Komisijos pateikti šį teiginį pagrindžiantys argumentai man atrodo labai teoriniai, be to, juos paneigia dabartinė reali finansinė krizė. Iš tikrųjų bankų sistemoje egzistuojančios kontrolės institucijos bei civilinės, komercinės ar baudžiamosios atsakomybės teisinės priemonės tragiškai parodė, kad jos yra ribotos ir negali užkirsti kelio ar kontroliuoti piktnaudžiavimo, susijusio su pozitūru, pagal kurį pirmenybė teikiama investuotam kapitalui susigrąžinti.

107. Taigi Italijos teisės nuostata būtina, nes ji reiškia, kad farmacininkas, kuris yra vaistinės savininkas, už savo sprendimus bus asmeniškai atsakingas prieš kolegas, kiek tai susiję su jo vaistinėje teikiamų profesinių paslaugų kokybe, kad jam asmeniškai galios visi įstatymai ir kiti teisės aktai bei profesinės etikos taisyklės, kurios nustatytos farmacininko profesinei veiklai, ir kad dirbdamas savo vaistinėje jis nepatirs jokios trečiųjų asmenų, kurie nėra farmacininkai, įtakos.

108. Todėl ryšys tarp profesinės kompetencijos farmacijos srityje ir vaistinės, kaip nuosavybės, leidžia valdytojui teisingai įvertinti savo komercinių sprendimų pasekmes vykdant jam tenkančią viešojo intereso užduotį, t. y. tinkamai tiekti vaistus gyventojams.

109. Galiausiai tai, kad leidimas vaistinės veiklai siejamas su farmacininko asmeniu, yra veiksminga priemonė užtikrinti vaistų tiekimo gyventojams tinkamumą visų pirma dėl to, kad tuo atveju, jei vaistinę valdantis farmacininkas padaro profesinę klaidą, jis netenka ne tik licencijos dirbti, bet ir leidimo veiklai su visomis iš to kylančiomis sunkiomis finansinėmis pasekmėmis. Be su drausmine atsakomybe susijusių pasekmių, farmacininko profesinės klaidos gresia jo ekonominiam išlikimui, o tai yra papildomas motyvas valdyti vaistinę, pirmenybę teikiant visuo-

menės sveikatos apsaugos reikalavimui. Todėl nuostata, kuria reikalaujama, kad vienas ir tas pats asmuo būtų atsakingas už profesinę kompetenciją bei etiką ir atsakomybę už ekonominę vaistinės padėtį, yra būtina bendrojo intereso viršenybei užtikrinti.

110. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus manau, kad Italijos teisės nuostata, pagal kurią tik farmacininkas gali turėti ir valdyti vaistinę, neviršija to, kas būtina aukštam visuomenės sveikatos apsaugos lygiui ir, be kita ko, įvairiam ir kokybiškam gyventojų aprūpinimui vaistais užtikrinti. Todėl man atrodo, jog reikalavimas, kad vaistinės ekonominę veiklą valdantis asmuo, kuris dėl šios priežasties nustato vaistinės prekybos politiką, būtų farmacininkas, atitinka EB 43 straipsnį.

111. Priešingai nei teigia Komisija, man neatrodo, kad ką tik pateiktą nuostatą, pagal kurią tik farmacininkas gali turėti ir valdyti vaistinę, tinkamumo ir proporcingumo analizę paneigia tai, jog tam tikromis sąlygomis Italijos teisė leidžia ne farmacininkui valdyti vaistinę. Minėti atvejai yra šie.

112. Visų pirma kalbama apie privačios vaistinės savininko paveldėtojų, nors jis ir neturi reikalaujamos kvalifikacijos, suteikiamą teisę valdyti vaistinę ne ilgesnį nei dešimties metų terminą, pradedant skaičiuoti nuo farmacininko mirties. Taip Italijos teisės aktų leidėjas mėgino suderinti taisyklę, draudžiančią ne farmacininkams turėti ir valdyti vaistinę, bei būtinybę apsaugoti farmacininko šeimos interesus. Man neatrodo, kad ši išimtis gali kelti abejonių dėl Italijos teisės aktų nuoseklumo, nes, pirma, jos galiojimas apribotas laiko atžvilgiu, ir, antra, ji nekliaudo pagrindiniam tokio teisės akto tikslui, tai yra apsaugoti nuo interesų konflikto, kuris galėtų būti susijęs su farmacijos sektoriaus vertikalium integravimu, rizikos.

113. Paskui kalbama apie specifinę komunų vaistinių situaciją. Šiuo klausimu primenu, kad 2000 m. rugpjūčio 18 d. Įstatyminio dekreto Nr. 267/116 straipsnyje numatyta komunoms galimybė komunų vaistinėms administruoti įsteigti akcines bendroves, kurių akcininkai nebūtinai turi būti farmacininkai. Todėl šioms vaistinėms leidžiama atskirti vaistinės turėjimą, kai vaistines turi vietinė institucija, ir jų administravimą, pavedamą bendrovei, kurios didžioji kapitalo dalis yra privati ir kurios akcininkai nėra tik farmacininkai.

114. Mano manymu, šis vaistinės nuosavybės ir administravimo principo nesilaikymas nedaro įtakos Italijos teisės aktų nuoseklumui.

Iš tikrųjų, kaip įrodė Italijos Respublika, vietinė institucija, kuri privačiai bendrovei paveda administruoti vaistinę, naudojasi tam tikromis teisėmis, kurios jai leidžia duoti nurodymus ir prižiūrėti taip, kad ši vaistinė vykdytų užduotį aprūpinti visuomenę vaistais.

115. Vaistinių administravimą komuna visų pirma kontroliuoja nustatydamą reikalavimus, kurie vienu ar kitu atveju yra įtraukiami į viešuosius pirkimus, paslaugas teikiančios bendrovės įstatus bei paslaugų sutartį. Šie reikalavimai yra susiję su konkrečiomis vaistinės administravimo priemonėmis ir ypač klausimais dėl komunos vykdomos priežiūros ir sankcijų, kurias gautų paslaugų teikėjas, jei administravimas būtų nesuderinamas su visuomenės sveikatos apsaugos tikslu. Be to, kad vietinė institucija išlieka vaistinės savininke ir gali nutraukti sutartinius santykius su už paslaugas atsakinga bendrove, reikia pažymėti, kad ši institucija turi teisę paskirti vieną ar keletą administratorių ir auditorių.

116. Mano nuomone, visi šie veiksniai leidžia garantuoti, kad komunų vaistinių valdymas aiškiai užtikrintų bendrojo intereso viršenybę ir tiksliau tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais. Todėl man atrodo, kad tai nedaro įtakos Italijos teisės aktų nuoseklumui.

117. Galiausiai, mano nuomone, reikia atmesti argumentą, pagal kurį minėtame sprendime *Komisija prieš Graikiją* Teisingumo Teismo pateikti samprotavimai, susiję su optikos parduotuvių valdymu, turi būti taikomi ir vaistinėms.

— atitinkamas optikas dalyvauja tik vienoje kitoje bendrovėje, kuriai priklauso optikos parduotuvė, su sąlyga, kad leidimas įsteigti ir valdyti šią parduotuvę yra suteiktas kito pripažinto optiko vardu.

118. Prieš Graikijos Respubliką pareiškstame ieškinyje dėl išpareigojimų neįvykdymo Komisija Teisingumo Teismo prašė pripažinti, kad ši valstybė narė neįvykdė išpareigojimų pagal EB 43 ir EB 48 straipsnius. Visų pirma Komisija minėtą valstybę narę kaltino tuo, kad ši draudė kvalifikuotam optikui, t. y. fiziniam asmeniui, valdyti daugiau kaip vieną optikos parduotuvę. Antra, Komisija ginčijo nacionalinės teisės aktą, kuriame galimybė juridiniam asmeniui įsteigti optikos parduotuvę siejama su tokiomis sąlygomis:

— leidimas įsteigti ir valdyti optikos parduotuvę suteiktas pripažinto optiko fizinio asmens vardu; asmuo, turintis leidimą valdyti parduotuvę, valdo bent 50 % bendrovės kapitalo, ir šia dalimi jam tenka šios bendrovės pelnas ir nuostoliai; bendrovė veikia kaip tikroji ar komandinė ūkinė bendrija, ir

119. Konstatavęs įsisteigimo laisvės apribojimus²⁵, Teisingumo Teismas bendrai išnagrino klausimą, ar tam tikri ginčijami Graikijos teisės aktų aspektai pateisinami visuomenės sveikatos apsaugos tikslu. Teisingumo Teismas nusprendė, kad taip nėra, nes nesilaikyta proporcingumo principo.

120. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad „sveikatos apsaugos tikslas, kuriuo remiasi Graikijos Respublika, gali būti pasiektas mažiau fizinių ir juridinių asmenų įsisteigimo laisvę ribojančiomis priemonėmis, pavyzdžiui, reikalavimu, kad kiekvienoje optikos parduotuvėje būtų kvalifikuoti, pagal darbo sutartį dirbantys arba partneriais esantys optikai, taisyklėmis, susijusiomis su civiline atsakomybe už kitų veiksmus, bei taisyklėmis, nustatančiomis, kad profesinė atsakomybė turi būti apdrausta“²⁶.

²⁵ — Minėtas sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (27–29 punktai).

²⁶ — Ten pat, 35 punktas.

121. Mano manymu, Teisingumo Teismas turėtų laikytis kitokios nuomonės, kiek tai susiję su vaistų tiekimu, kuris dėl savo poveikio visuomenės sveikatai skiriasi nuo prekybos optikos gaminiais.

122. Tiesa, Teisingumo Teismas pripažino, kad prekyba tokiais optikos gaminiais, kaip antai kontaktiniai lęšiai, nelaikytina panašia į bet kurią kitą prekybos veiklą, nes pardavėjas vartotojams turi gebėti pateikti informaciją, susijusią su tokių gaminių naudojimu ir priežiūra²⁷. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinės teisės aktai, draudžiantys prekiauti kontaktiniais lęšiais ir su jais susijusiais gaminiais prekybos įstaigose, kurioms nevadovauja ar jų nevaldo asmenys, atitinkantys būtinus reikalavimus, keliamus vertimuisi optiko profesija, pateisinami visuomenės sveikatos apsaugos sumetimais²⁸.

123. Vis dėlto, kadangi vaistai yra gaminiai, kurie gali turėti didesnę poveikį sveikatai nei optikos gaminiai ir kurie, neteisingai vartojami, net gali sukelti vartotojo mirtį, manau, kad jiems tiekti reikia taikyti specifinius

reikalavimus. Todėl man atrodo, kad valstybė narė teisėtai siekia aukšto visuomenės sveikatos apsaugos lygio, stengdamasi apsaugoti vaistų tiekimo kokybę ir nešališkumą.

124. Kadangi visuomenės sveikatos apsaugos atžvilgiu vaistų tiekimui negali būti taikomi tokie patys reikalavimai kaip prekybai optikos gaminiais, manau, jog valstybė narė, nepažeisdama proporcingumo principo ir dėl jau minėtų priežasčių, gali nuspręsti, kad tik farmacininkai gali turėti ir valdyti vaistinę.

125. Dėl šių priežasčių Teisingumo Teismui siūlau Komisijos nurodytą pirmąjį kaltinimą pripažinti nepagrįstu.

C — Dėl antrojo kaltinimo

126. Antruoju kaltinimu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad palikusi galioti teisės aktus, dėl kurių farmacinis

27 — Šiuo klausimu žr. 1993 m. gegužės 25 d. Sprendimą *LPO* (C-271/92, Rink. p. I-2899, 11 punktas).

28 — Ten pat, 13 punktas.

produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 ir EB 56 straipsnius.

EB 43 ir EB 56 straipsniams prieštarauja tai, kad yra draudžiamas vaistus platinančių bendrovių dalyvavimas komunų vaistinė valdančios bendrovės kapitale.

127. Visų pirma primenu, kad šiai valstybei narei pateiktoje pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje Bersani dekretas, kuriuo panaikinamas šis draudimas, dar nebuvo priimtas. Todėl Teisingumo Teismas į jį neturi atsižvelgti, šio kaltinimo pagrindu nusprenddamas dėl galimo įsipareigojimų neįvykdymo.

128. Toliau, kalbant apie šio kaltinimo apimtį, reikia nurodyti, kad, priešingai nei tam tikrose savo pastabų pastraipose leidžia suprasti Komisija²⁹, ji neapima privačių vaistinių, nes po ikiteisminės procedūros pateikta šio kaltinimo formuluotė daro nuorodą tik į komunų vaistines.

129. Todėl, mano manymu, Teisingumo Teismas turi nagrinėti tik klausimą, ar

130. Priešingai nei pirmajame kaltinime nagrinėtu atveju, nereikia vertinti, ar reikalavimai vaistinės savininkui verstis farmacine veikla atitinka Bendrijos teisę. Iš tikrųjų primenu, kad komunų vaistinių valdymo sistemoje komunos išlieka vaistinių savininkėmis ir tik jų administravimą perleidžia bendrovei, kurios didžioji kapitalo dalis yra privati. Todėl šiuo atveju kyla klausimas, ar Bendrijos teisei prieštarauja tai, kad vaistus platinančiai bendrovei draudžiama dalyvauti administruojant komunų vaistines, įsigyjant privačios administruojančios bendrovės kapitalo dalių.

131. Kadangi toks draudimas nėra taikomas tik dalyviams, galintiems daryti tam tikrą įtaką komunų vaistinė administruojančios bendrovės sprendimams ir lemti jos veiklą, mano

29 — Ypač žr. Komisijos atsiliepimo 5 punktą.

nuomone, tokiam draudimui gali būti taikomi tiek EB 43 straipsnis, tiek EB 56 straipsnis³⁰.

nuostatų, susijusių su įsisteigimo laisve, materialinio taikymo sritį patenka nacionalinės nuostatos, kurios turi būti taikomos tuomet, kai atitinkamos valstybės narės pilietis dalyvauja kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės kapitale ir toks dalyvavimas jam leidžia daryti aiškia įtaką šios bendrovės sprendimams bei lemti jos veiklą³².

1. Dėl judėjimo laisvių apribojimų buvimo

132. Teisingumo Teismo manymu, „apribojimais“ EB 56 straipsnio 1 dalies prasme reikia laikyti nacionalines priemones, kurios gali sukliudyti arba apriboti atitinkamų įmonių akcijų įgijimą arba atgrasyti investuotojus iš kitų valstybių narių nuo investavimo į jų kapitalą³¹.

135. Kadangi šiame procese nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos bent iš dalies kliudo farmacinius produktus platinančioms įmonėms įsigyti komunų vaistines administruojančių bendrovių kapitalo dalių, kurios joms suteiktų tam tikrą įtaką šių bendrovių sprendimams ir leistų lemti jų veiklą, taip pat reikia nagrinėti, ar šios nuostatos nenumato įsisteigimo laisvės apribojimų.

133. Kadangi Italijos teisės aktai gali atgrasyti kitose valstybėse narėse įsisteigusius ir farmacinių produktų platinimo srityje veikiančius asmenis įsigyti bendrovių, kurių tikslas – komunų vaistinių administravimas Italijoje, finansinių kapitalo dalių, tai yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas.

2. Dėl konstatuotų apribojimų pateisinimo

134. Kalbant apie įsisteigimo laisvę, pagal nusistovėjusią teismo praktiką į Sutarties

136. Kaip ir įsisteigimo laisvę, kapitalo judėjimą galima riboti nacionalinėmis priemonėmis, kurios pateisinamos EB 58 straipsnyje nurodytais arba viršesnio bendrojo intereso pagrindais, jei nėra Bendrijos suderinimo

30 — Pagal analogiją žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 36 ir 37 punktus.

31 — Ten pat, 34 punktas ir nurodyta teismo praktika.

32 — Ten pat, 60 punktas ir nurodyta teismo praktika.

priemonės, numatančios šių interesų apsaugai užtikrinti būtinas priemones³³.

teisėmis, kuriomis naudojasi komuna komunos vaistinę administruojančios bendrovės atžvilgiu, taip pat siekiama apsaugoti nuo interesų konflikto, susijusio su ne farmacinių dalyvavimu tokių vaistinių administravime, rizikos.

137. Šiuo klausimu manau, kad tikslas užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį pateisina tai, jog farmacinius produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines administruojančių bendrovių kapitalo dalių.

140. Mano nuomone, tai, kad farmacinius produktus platinančioms įmonėms neįmanoma įsigyti komunų vaistines valdančių bendrovių kapitalo dalių, suteikia papildomą garantiją, kuri veiksmingai leidžia išvengti interesų konflikto rizikos, kuri galėtų atsirasti, jei šios kategorijos ūkio subjektai dalyvautų komunų vaistinių valdyme.

138. Primenu, kad pagal Italijos teisės aktus komunos komunų vaistinėms administruoti gali įsteigti akcines bendroves, kurių akcininkai nebūtinai turi būti farmacininkai.

141. Todėl manau, kad Italijos Respublika, nepažeisdama proporcingumo principo, galėjo palikti galioti draudimą farmacinius produktus platinančioms įmonėms įsigyti komunų vaistines administruojančių bendrovių kapitalo dalių.

139. Paaiškinau, kad, mano nuomone, toks vaistinės nuosavybės ir administravimo principo nesilaikymas negali daryti įtakos Italijos teisės aktų nuoseklumui, nes juo įtvirtinamos tam tikros garantijos, kad komunų vaistinių valdymas aiškiai užtikrintų bendrojo intereso viršenybę, o tiksliau – tinkamą gyventojų aprūpinimą vaistais. Konkrečiau kalbant, nurodymų ir priežiūros

142. Tad antrąjį kaltinimą reikia pripažinti nepagrįstu.

33 — Ten pat, 41 punktus.

VI — Išvada

143. Atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui:

- atmesti ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo kaip nepagrįstą ir
- priteisti iš Europos Bendrijų Komisijos bylinėjimosi išlaidas, o į bylą įstojusios šalys padengia savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.